

Motion till riksdagen

1989/90:So239

av Bengt Silfverstrand och Kurt Ove Johansson

(båda s)

Familjerådgivningen

Familjerådgivningen har under flera år befunnit sig i en akut krissituation. Huvudproblemen kvarstår trots att frågan ingående utretts under mer än 20 års tid.

Det saknas ett övergripande ansvar för verksamheten. Familjerådgivning är inte en obligatorisk, lagreglerad verksamhet. Frågan om huvudmannskapet är fortfarande olöst. Rådgivningsverksamheten är till följd av bristande resurser nedläggningshotad på många håll i landet.

Socialstyrelsen har gjort en kartläggning som visar att huvudmannskapet är mycket blandat. Det finns ca. 200 familjerådgivare i landet, fördelade på 45 byråer. I tolv av dessa är kommunen huvudman och i 33 svarar landstinget för huvudmannskapet. De landstingsdrivna byråerna har 60 filialmottagningar.

Familjerådgivarna är en mycket specialiserad och kompetent yrkesgrupp vars arbetsinsatser har stor betydelse för samhället. Varje år inträffar 20 000 skilsmässor i vårt land. 25 000 barn berörs. Varje år begår 2 000 människor självmord på grund av brustna relationer.

I familjerådgivningen erbjuds fullständig sekretess och anonymitet för den som söker hjälp. Inte ens namnet behöver uppges. Rådgivarna får inte vittna i rättegångar. De utfärdar inga intyg i vårdnadsmål eller andra familjetvister. Familjerådgivningen är i stort sett den enda möjligheten för människor med relationsproblem att få kompetent hjälp utan att registreras eller sjukförklaras.

Ovannämnda kartläggning visar också att väntetiderna är långa, inte sällan flera månader. Behoven av rådgivning är också betydligt större än vad som kan erbjudas. På flera håll har uppemot hälften av alla som sökt hjälp fått avvisas på grund av bristande resurser. Risken är nu uppenbar att många som sökt sig till familjerådgivningen men inte kunnat tas emot där i stället vänder sig till den öppna psykiatriska vården eller till andra läkare.

I längden är detta en ohållbar situation. Det kan inte vara riktigt att människor i behov av familjerådgivning tvingas in i den psykiatriska vårdapparaten. Några besparingar innebär sannolikt inte heller en sådan utveckling.

Samtidigt som resurserna inom familjerådgivningen urholkas väntas verksamheten få nya arbetsuppgifter. Tanken har bl.a. varit att familjerådgivning skulle finnas att tillgå för att förebygga stridigheter och underlätta umgänget mellan skilda föräldrar och deras gemensamma barn vid gemensam vårdnad.

Familjerådgivare fungerar också i flera fall som handledare för socialsekreterare som arbetar med omhändertagande av barn och med familjer i kris.

I familjer med AIDS-drabbade krävs en kompetent och kunnig hjälp från människor som är vana att hantera kriser. Också i sådana situationer kan familjerådgivarna vara till ovärderlig hjälp.

Den s.k. BFU-81-kommittén fick 1980 i uppdrag att utreda hur den verksamhet som bedrivs inom den psykiska barn- och ungdomsvården samt den kommunala familjerådgivningen skulle kunna samordnas inbördes och med andra likartade verksamheter. Några mera konkreta förslag till lösningar av problemen ledde denna utredning dock inte fram till.

Socialutskottet gav i betänkande SoU 1986/87:22 med anledning av bl.a. motion 1986/87:So227 regeringen till känna att regeringen skyndsamt borde ta upp frågan om hur familjerådgivningsverksamheten skall kunna tryggas.

Därefter gavs i januari 1988 socialstyrelsen ett brett uppdrag att undersöka hur verksamheten med familjerådgivning skall garanteras samt att överväga frågan om huvudmannaskap. I uppdraget ingick även att genomföra en utvärdering av verksamheten med samarbetsamtal.

Socialstyrelsen har redovisat sitt uppdrag och skriver bl.a. i Sos-rapport 1989:10 att man helt delar socialutskottets (och därmed motionens) ovan redovisade uppfattning om familjerådgivningens betydelse. I rapporten heter det bl.a.:

Emellertid beror familjerådgivningens relativa undanskymdhet i förhållande till beslutsfattarna också på att det ofta saknas en uttalad målbeskrivning för verksamheten. Vidare tycks det saknas en verksamhetsplanering där huvudmannen väger in familjerådgivningens verksamhet i ett bredare sammanhang. Det saknas också en fortlöpande uppföljning av verksamheten.

Kärnan i familjerådgivningen bör enligt socialstyrelsens uppfattning vara samtalen med klienterna. Man slår samtidigt fast att ett enhetligt huvudmannaskap bör fastställas som ett led i att trygga och utveckla verksamheten. Man föreslår också att kommunerna åläggs skyldighet att bedriva familjerådgivning genom en bestämmelse i socialtjänstlagen.

Det torde alltså framgå med all önskvärd tydlighet att situationen inom familjerådgivningsverksamheten är djupt otillfredsställande och riskerar att bryta samman på många håll i landet. För att avhjälpa uppenbara brister och för att åstadkomma en nödvändig, slagkraftig och övergripande organisation av verksamheten med någon form av samlat eller samordnat huvudmannaskap krävs skyndsamma initiativ i frågan. Detta inte minst mot bakgrund av att riksdagen redan två gånger, 1987 och 1988, ställt krav på sådana initiativ.

Hemställan

Mot. 1989/90
So239

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anføres om behovet av en tryggad och samordnad familjerådgivningsverksamhet.

Stockholm den 23 januari 1990

Bengt Silfverstrand (s)

Kurt Ove Johansson (s)